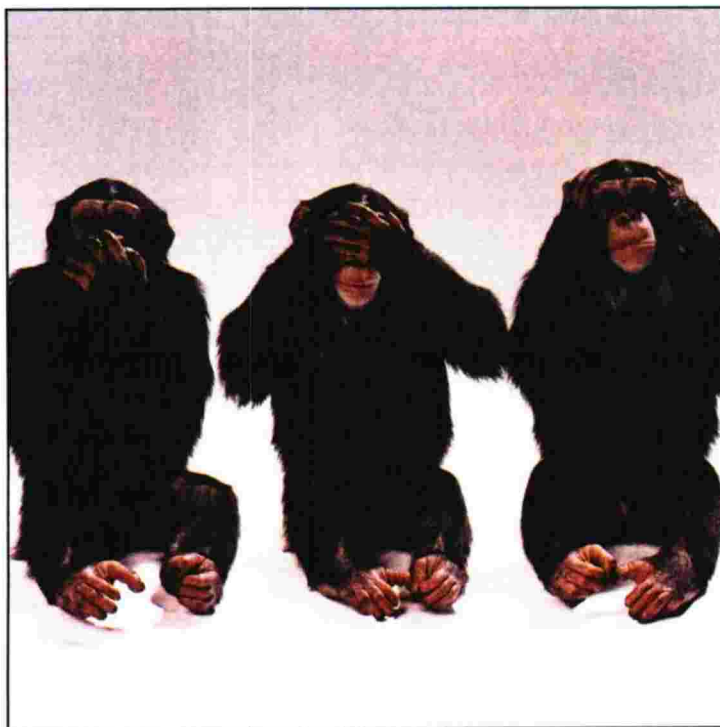

16 | 133. ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2014
ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Μερικά πράγματα που ξέρω για το Ακραίο Κέντρο

Δεν πρόκειται απλώς για καινούριο όρο. Είναι το ξεσκέπασμα, ακόμα και σε επίπεδο ονομασίας, μιας πολύ οργανωμένης πολιτικής στρατηγικής, που στηρίζει την πιο ακραία, βίαιη βιοπολιτική επιβολή και πολιτική καταστολής στην πρόσφατη ιστορία της χώρας.

Του Δημήτρη Παπανικολάου

Αν δεν έχετε ακόμα βάλει στο πολιτικό σας λεξιλόγιο τον όρο Ακραίο Κέντρο (ΑΚ), καλό θα είναι να το κάνετε. Γιατί τίποτα δεν περιγράφει καλύτερα αυτό που συμβαίνει στον ελληνικό δημόσιο λόγο τα τελευταία τρία χρόνια. Υπάρχει μια ολόκληρη ρητορική στρατηγική –στηριγμένη από αρθρογράφους, δημοσιολόγους, εκπομπές, εφημερίδες και πολιτικούς– που αυτοσυστήνεται ως λόγος της μεσότητας, της ηρεμίας, και του νοικοκυρέματος. Επιμένει στην τελετουργική «καταδίκη της βίας απ' όπου κι αν προέρχεται» και διακηρύσσει (προσπαθώντας, με νύχια, δόντια και την κατάλληλη διαφήμιση, να «ανασυστήσει») την αναγκαιότητα μιας πολιτικής με συνθετικό τη λέξη κέντρο – κεντροαριστερά, κεντροδεξιά, φιλελεύθερο κέντρο κ.ο.κ. Την ίδια στιγμή, η ίδια αυτή ρητορική στρατηγική, τα ίδια κανάλια, πολιτικοί, δημοσιολόγοι, στηρίζουν, λιγότερο ή περισσότερο ξεμπροστιασμένα, την πιο ακραία, βίαιη βιοπολιτική επιβολή και πολιτική καταστολής στην πρόσφατη ιστορία της χώρας. Αν θέλει κανείς να μιλήσει για πολιτική των άκρων, λοιπόν, σε αυτό τον αυτοονομαζόμενο και νεοπαγή «μεσαίο χώρο του κέντρου» θα πρέπει να ψάξει. Αυτός είναι ο χώρος που πια στηρίζει όχι μόνο ακραίες πολιτικές – αλλά και την επιβολή τους με τρόπο ακραία προπαγανδιστικό και εκφοβιστικό, συχνά κολακεύοντας, για να το κάνει αυτό, και τις απόψεις αλλά και τις πρακτικές της ακροδεξιάς.

Ακραίο Κέντρο: δεν πρόκειται απλώς για καινούργιο όρο. Είναι το ξεσκέπασμα, ακόμα και σε επίπεδο ονομασίας, μιας πολύ οργανωμένης πολιτικής στρατηγικής. Οι πολύ εύστοχες κριτικές που έχουν μέχρι σήμερα δημοσιευτεί γι' αυτό, δείχνουν κυρίως πώς οι θιασώτες του Ακραίου Κέντρου «καταδικάζουν», αλλά βεβαίως και εξισώνουν, ό,τι ονομάζουν «πολιτικά άκρα» και «βία απ' όπου κι αν προέρχεται», με μόνο στόχο να περιγράψουν, εκ της αντιδιαστολής, ως κεντρώες και φυσικές τις πολιτικές της ακραίας λιτότητας και των περικοπών δικαιωμάτων.¹ Εδώ θέλω να κάνω

¹ Δες, πράξειρα, Αντώνης Λιάκος, «Που βρίσκονται τα άκρα και ποιον απειλούν» <http://antonisliakos.gr/2012/04/22/>, Άκης Γαβριλιδής, «Ο ολοκληρωτισμός της μη βίας και τα αδιέξοδα του ακραίου κέντρου», <http://nomadicuniversality.wordpress.com/2012/07/14/>, και τη σειρά κειμένων των Χρήστου Νάτση και Αυγουστίνου Ζενάκου για το Ακραίο Κέντρο στο <http://unfollow.com.gr>

κάτι διαφορετικό: να απαριθμήσω μερικά από τα βασικά χαρακτηριστικά του Ακραίου Κέντρου, έτσι όπως αυτό πλέον ξεδιπλώνεται ως το καινούριο must του πολιτικού λάϊφστάιλ της χώρας – χωρίς να επιμείνω σε ονόματα ή παραδείγματα, κι ας βασιζώ κάθε μου παρατήρηση σε πολλά τέτοια. Να, λοιπόν, μερικά πράγματα που ξέρω για το Ακραίο Κέντρο.

Το Ακραίο Κέντρο δεν είναι πολιτική παράταξη, δεν είναι συγκεκριμένη ομάδα ανθρώπων, δεν είναι καν συγκεκριμένη άποψη – και σίγουρα δεν είναι συγκεκριμένη ιδεολογία. Μπορεί να αυτοπαρουσιάζεται ως ιδεατή πολιτική λειτουργία, μια επίκληση μεσοτότητας και διαλόγου σε εποχές πολιτικής ρευστότητας και ακραίων κοινωνικών ανταγωνισμών. Εντούτοις, αν καλοπαρατηρήσεις, βλέπεις ότι το ΑΚ είναι πολιτική επιβολής, μοχλός διακυβέρνησης και καταστολής.

Πριν γίνει «κέντρο», το Ακραίο Κέντρο ήταν κάτι άλλο. Οι περισσότεροι από τις πιο φωναχτές περιπτώσεις του δεν θα αυτοαποκαλούνταν ποτέ στο παρελθόν κεντρώοι. Υπήρξαν όμως, σε διάφορες φάσεις της καριέρας τους, ακραίοι.

Ακραίο είναι σίγουρα, Κέντρο όμως ακριβώς δεν το λες. Δεν είναι τυχαίο ότι μια σειρά από ζητήματα κομβικά για το πολιτικό κέντρο σε κάθε σημείο του δυτικού κόσμου (π.χ. η οργάνωση της δημόσιας σφαίρας, της ελευθερίας διακίνησης άποψης, η σωστή και νόμιμη διαχείριση των ΜΜΕ, η νομική οχύρωση ενάντια στη ρατσιστική βία, η μονιμότητα των εκλογικών κανόνων και η καθαρή νομοθετική λειτουργία), το ελληνικό ΑΚ δεν τα αγγίζει. Χαρακτηριστική είναι η πρόσφατη σιωπή των ακροκεντρώων αρθρογράφων για τις διαβουλεύσεις σχετικά με το αντιρατσιστικό νομοσχέδιο· ή η ολιγωρία τους να καταδικάσουν την τακτική της κυβέρνησης να νομοθετεί διά πράξεων νομοθετικού περιεχομένου και όχι μέσω της κοινοβουλευτικής διαδικασίας· ή το πώς αποφεύγουν να συζητήσουν το καθεστώς των τηλεοπτικών αδειών.

Το Ακραίο Κέντρο συγκροτεί συγκεκριμένες σχέσεις με μητταικούς, οικονομικούς, και πολιτικούς οργανισμούς, των οποίων τα συμφέροντα, όταν δεν τα εκφράζει ευθέως, τουλάχιστον, πάντα,

τα λαμβάνει υπ' όψιν του.

Αντίθετα με την εικόνα του «αναλυτή της λογικής» που σκηνοθετεί για τον εαυτό του, το Ακραίο Κέντρο δεν περιγράφει και δεν αναλύει. Στόχος του, αντίθετα, είναι να καθορίζει τις εξελίξεις, κι έτσι οι απόψεις του δεν εκφέρονται για να ανοίξουν διάλογο, αλλά με στόχο επιτελεστικά να επιβληθούν.

Το Ακραίο Κέντρο είναι ακραία πολιτικάντικο. Στην ανάγκη, θα τιπιβίσει συμπαθητικά ακόμα και για τους πιο ακροδεξιούς πολιτικούς – όταν στρατηγικά αυτό το συμφέρει. Εξ ου και η συμπάθεια που συνήθως απολαμβάνουν, για παράδειγμα, οι πρώην ΛΑΟΣ Βορίδης και Γεωργιάδης, ή και ο απίστευτος λαϊκοδεξιός Ντινόπουλος.

Το Ακραίο Κέντρο εργαλειοποιεί κάθε συζήτηση, και κυρίως αυτή περί «πολιτικών άκρων», «βίας» και «εξόδου από την Ευρώπη». Στόχος του δεν είναι σε καμία περίπτωση μια συζήτηση για το τι σημαίνει πολιτικά ακραίο, πώς ακριβώς απομονώνονται και κατανοούνται οι πράξεις βίας ή για το ποια πρέπει να είναι η σχέση με την ΕΕ – το θέμα είναι η πρόκληση ηθικοπολιτικού πανικού στο εκλογικό σώμα.

Στο Ακραίο Κέντρο συνωστίζονται πολλοί άνθρωποι οι οποίοι ομιλούν διαρκώς εναντίον του μεγάλου κράτους και του απίστευτου αριθμού δημοσίων υπαλλήλων – ενώ την ίδια στιγμή, σχεδόν όλοι τους, αναζητούν τρόπους να εξαργυρώσουν τον ακραιοκεντρισμό τους με μια προνομιακή σχέση με την ευρύτερη κρατική μηχανή και τις δυνατότητες επικερδούς (συν)εργασίας που αυτή μπορεί να προσφέρει.

Το Ακραίο Κέντρο υποστηρίζεται έτσι από πρώην και νυν κρατικοδίαιτους και από κανάλια εξουσίας τα οποία επενδύουν στη σχέση τους με κρατικά κονδύλια, κρατική εύνοια ή κρατική ολιγωρία.

Στο Ακραίο Κέντρο δεν αρέσει η Μεταπολίτευση. Οι κήρυκές του επαναλαμβάνουν ότι «κάτι δεν πήγε καλά» στην πρόσφατη αυτή περίοδο της ελληνικής ιστορίας. Αποφεύγουν, βεβαίως, να συμπληρώσουν ότι οι περισσότεροι από αυτούς υπήρξαν βασικοί παίκτες στον τρόπο που και η Μεταπολίτευση διαμορφώθηκε και τα κεκλιμένα της τα χειρίστηκαν οι δεκαετίες του '80 και του '90.

Στο Ακραίο Κέντρο μπορεί να μην αρέσει η Μεταπολίτευση, αρέσει όμως πολύ ο Καραμανλής – αν και αυτός που εμπνέει δεν

είναι ο μετά το '74 Καραμανλί, αλλά μάλλον ο πριν το '63.

Στο Ακραίο Κέντρο δεν αρέσει ούτε ο Σταμάτης Σπανουδάκης, ούτε ο Γιώργος Νταλάρας – κάτι τέτοιο θα ήταν άλλωστε πολύ προφανές. Ο Διονύσης Σαββόπουλος, ως σύγχρονη περσόνα, μπορεί να του ταιριάζει καλύτερα, αλλά κάπως εμποδίζουν τα παλιά τραγούδια, «η πλατεία ήταν γεμάτη» κ.τ.ο. Ως εκ τούτου το ΑΚ προτιμά τον βολικότατα πιο νεκρό Μάνο Χατζιδάκι.

Στο Ακραίο Κέντρο αρέσει η λογοτεχνία – ιδιαίτερα όταν αυτή ξαναγράφει την ιστορία, και δη ως (αυτο)βιογραφία. Έτσι, οι τιτιβιστές του επαινούν (ή συγγράφουν) αφηγήματα κατά τα οποία είτε ένας πρώην αριστερός κατανοεί ότι όλα πήγαν λάθος και ασπάζεται την ηρωικότητα μέσω οδού, είτε ένας αστός ήρωας αποφασίζει να πάρει την κατάσταση στα χέρια του, «να ωριμάσει», και, κάποτε κάποτε, να ανοίξει και μια επιτυχημένη επιχείρηση.

Στο Ακραίο Κέντρο αρέσει επίσης ο συγγραφέας Γιώργος Θεοτοκάς. Ο οποίος, μαζί με μια σειρά άλλων απελθόντων πολιτικών και «διανοητών» αλλά ακόμα και ηθοποιών όπως ο ψυχότατος Δημήτρης Χορν, μπαίνουν στο πάνθεον του ΑΚ ως προφύτες, ακραιοκεντρώοι που άγιασαν πριν την ώρα τους. Η κατασκευή αυτή γίνεται με ρυθμούς εργοστασιακούς – ποτέ ξανά τόσο πολλοί δημοσιολόγοι δεν έγιναν, με τέτοιο ενθουσιασμό, πολυγραφότατοι τεχνοκритικοί.

Το Ακραίο Κέντρο αγαπά μεγαλοφώνως τη Φύση· την πράσινη ανάπτυξη, την οικολογία· όταν αυτές αντιστρατεύονται τα συμφέροντα των μιντιαρχών που στηρίζουν ΑΚ, τότε το ΑΚ αγαπά τη Φύση λιγότερο μεγαλοφώνως.

Το Ακραίο Κέντρο χρησιμοποιεί μονίμως όρους με τρόπο τοτεμικό. Οι αγαπημένοι του είναι οι όροι μεταρρύθμιση, εξορθολογισμός, αξιοκρατία, νοικοκύρεμα, αξιολόγηση, ξεκαθάρισμα, ανάπτυξη. Με αυτούς τους τοτεμικούς όρους το ΑΚ στοχοποιεί κοινωνικές ομάδες, υπονομεύει πρακτικές συλλογικές διεκδίκησης και γελοιοποιεί λογικές αντίστασης. Όταν οι διάφορες μεταρρυθμίσεις αποτυγχάνουν παταγωδώς (π.χ., ΕΡΤ, ασφαλιστικό, φορολογικό, ενιαία τιμή βιβλίου κτλ.), το ΑΚ πικραίνεται μεν, πλην όμως αποφαινεται ότι

δεν φταίγαν οι κρημοί του, αλλά το ότι διαβάστηκαν λάθος από τους επώνιως αμαθείς Έλληνες.

Στο Ακραίο Κέντρο δεν αρέσει καθόλου η αμορφωσιά. Η αμάθεια. Η ανορθογραφία. Από τα γραπτά των πιο διαπρύσιων υποστηρικτών του, καταλαβαίνει κανείς ότι το ΑΚ προτιμά, αντ' αυτού, τη θρασύτατη ημιμάθεια.

Το Ακραίο Κέντρο μισεί τους επώνιους φοιτητές. Οι περισσότεροι εκφορείς του ΑΚ υπήρξαν επώνιοι φοιτητές.

Το Ακραίο Κέντρο πιστεύει στην Τέχνη και δη αυτή που δεν είναι «φτηνά πολιτική». Στον Πολιτισμό, και δη αυτόν που δεν είναι μαζικός. Στην Κουλτούρα, και δη αυτή που δεν είναι διεκδικητική. Στην Ισορροπία που μπορεί να σου δώσει ένα γλυκό κονοέρτι, ένα ρεαλιστικό μυθιστόρημα, μια παραγωγική ανασκαφή. Στην αισθητική Απόλαυση, εν μέσω όλων των δεινών. Στη Ικανότητα που έχει ο κόσμος για έμπνευση και δημιουργία εν μέσω κρίσης! Αλλά και στην ειλικρινέστατη ευχή αυτός ο λαός, αντί να υποπίπτει σε ατραπούς λαϊκισμού και βίας, να προσπαθήσει επιτέλους να κάνει μια Τομή. Και, ελλείψει άλλων αγαθών, να γευθεί ολίγο Παντεοπάνι. ☘